

III. Rotter.

Af Ingeniør, cand. polyt. T. C. Fuglsang-Frederiksen.

Indenrigsministeriets Konsulent.

Bekæmpelse.

Tidligere har Spørgsmaalet om Rottebekæmpelse sjældnere direkte haft Bud til Bygherre, Arkitekter og Ingeniører.

I dette Forhold betyder den ny Rottelov af $31/3$ 1938 og Indenrigsministeriets Cirkulære af $19/10$ 1938 angaaende denne Lov en afgørende Ændring.

Det vil nemlig herefter blive saaledes, at Approbation paa Tegninger til Nybygninger ikke gives, og Bygningsattest ikke udstedes, før Bygningerne er gjort rottesikre i Overensstemmelse med de af Kommunerne givne Bestemmelser, og ganske samme Regler gælder for Ombygninger.

De Bestemmelser i Indenrigsministeriets Cirkulære af $19/10$ 1938, der særlig vedrører nævnte Forhold, er følgende:

„Virkningsfulde Foranstaltninger ved Bekæmpelsen af Rotter er Udlægning af Giftpræparater eller Bakteriekulturer, der bevirker Rotters Død. Men af afgørende Betydning er det, at Beboelses-ejendomme og andre Bygninger med tilhørende Grund ved ordentlig Vedligeholdelse og gennemført Renholdelse holdes i en saadan Stand, at de ikke skaber gunstige Levevilkaar for Rotterne, hvis Eksistensmuligheder aftager i samme Forhold, som deres Adgang til egnede Skjulesteder og til Affald o. lign. begrænses.

For at skabe det rette Grundlag for en rationel Rotteudryddelse er det derfor ved Loven af 31. Marts 1938 paalagt *Grundejerne* som en ufravigelig Pligt at foretage saadanne Foranstaltninger med Hensyn til Sikring af deres Ejendomme og disses Renholdelse, at Rotternes Livsbetingelser paa Ejendommene indskrænkes mest muligt. Kommunalbestyrelserne overvaager, at Grundejerne opfylder de dem i saa Henseende paa hvilende Forpligtelser, og kan, hvor det skønnes nødvendigt, meddele Grundejerne Paabud om at udføre de i saa Henseende fornødne Foranstaltninger. Da en absolut Haandhævelse af disse Krav overfor Landbrugsejendomme kan komme til at virke forholdsvis stærkt tyngende, maa der ved Bedømmelsen af Forpligtelsens Omfang tages behørigt Hensyn til, at Udgifterne ved Gennemførelsen af de paagældende Foranstaltninger holdes inden for et i Forhold til den paagældende

Ejendoms Anvendelse og Værdi rimeligt Beløb. Det maa dog bemærkes, at det netop for Landbrugsejendomme vil være en i økonomisk Henseende i det lange Løb overordentlig fordelagtig Foranstaltning at gennemføre en fuldstændig Rottesikring.

Det har med den omhandlede Bestemmelse alene været Hensigten at paalægge Grundejerne at udføre Sikringsforanstaltninger, der har Karakter af *egentlige Udbedringer*, hvorimod der ikke vil kunne stilles Krav om Udførelse af bygningsmæssige Foranstaltninger af et saadant Omfang, at der kan siges at foreligge en Ombygning af paagældende Ejendom, ligesom der — bortset fra Nedrivning af mindre Skure o. lign., der vanskeliggør Bekæmpelsen af Rotterne — ej heller vil kunne paabydes Nedrivning af Ejendomme.

Paa Landet maa Kravene til Sikring af Ejendommene selvfølgelig vise rimelig Hensyntagen til de særlige landlige Forhold, medens der ifølge Sagens Natur vil kunne stilles strengere Krav til Sikringsforanstaltninger ved *Byejendomme*. Som Foranstaltninger, der vil kunne tilraades til Gennemførelse ved *Byejendomme*, kan eksempelvis anføres følgende:

at ubeboede Kælderes og Lofters Vinduer forsynes med hele Glas eller med galvaniseret Staaltraadsnet, hvis Maskevidde højest er 1,2 cm med Traadtykkelse mindst 0,7 mm, eller Maskevidde indtil 1,5 cm med Traadtykkelse mindst 1 mm¹⁾,

at Yderdøre afpasses saaledes, at de altid slutter tæt til Dørkarmen, og der drages Omsorg for, at alle Døre og Vinduer til ubeboede Kældere og Lofters holdes lukkede om Natten, at Ejendommens Kælderdøre og Bagdøre forsynes med Selvlukkere,

at Vægge mellem Kældre eller Loftsrum fornedes i ca. 1 m Højde fra Gulv og, hvor de passerer af Rør tillige uden om disse, forsynes med rottesikker Beklædning som f. Eks. svært, galv. Staaltraadsnet eller tynd, galv. eller forblyet Plade,

¹⁾ Da disse Maal ikke nøjagtig svarer til de nu handlede Net, kan i Stedet anvendes Standardnet med mindre Maskevidde.

at Bindingsværksmure eller andre Ydermure af mindre end een Stens Tykkelse, der ikke paa anden Maade er rottesikrede, paa et Bælte af 20 cm over og ca. 40 cm under Jordlinien beklædes med et galvaniseret Staaltraadsnet som ovenfor nævnt, og at Staaltraadsnettet og den bagved liggende Væg bestryges med Kultjære eller beklædes med Tagpap,

at Murhuller til Rør eller Ledninger, der ikke slutter tæt til Muren, dækkes med en for Rotter uigennemtrængelig Beklædning, der slutter tæt til Muren og Ledningen,

at alle Huller og Revner i Gulve og Vægge i Kældere samt Gaardspladser og lign. fyldes med Cementmørtel, samt

at Gulve i Skure, f. Eks. Cykleskure, der stilles paa Jorden, gøres rottesikre, ved at der hele Vejen rundt samt langs Skillerum nedgraves svært galv. Traadnet, Skiferplader el. lign. til ca. 40 cm Dybde og gaaende ca. 20 cm op over Gulv.

Fornævnte Foranstaltninger vil *med de fornødne Lempelser*, som Hensynet til de særlige landlige Forhold tilsiger, ligeledes kunne gennemføres ved Ejendomme paa Landet.

Kommunalbestyrelsen bør i videst muligt Omfang eventuelt ved offentlig Bekendtgørelse drage Omsorg for, at Grundejerne gøres bekendt med deres Pligt i fornævnte Henseende, samt indskærpe denne Forpligtelse ved Paabud rettet direkte til særlig uefterrettelige Grundejere og om fornødent drage de paagældende til Ansvar efter Lovens § 4.

Ligeledes maa *Bygningsmyndighederne* forinden Meddelelse af Approbation paa Tegninger til Nybygninger stedse drage Omsorg for, at Bygningerne er gjort rottesikre i Overensstemmelse med foranstaaende, og Byggeattest bør ikke udstedes, før disse Foranstaltninger er bragt i Orden.

Ved Ombygninger forholdes i denne Henseende ganske som ved Nybygninger.“

Renholdelse.

Rotteloven tager ogsaa Sigte paa den senere Renholdelse af Udryddelsesomraadet.

Denne Renholdelse vil fremtidig ikke blive overladt til den enkelte Grundejers Forgødtbefindende, men ske efter visse, af de enkelte Kommuner truffne Bestemmelser.

I Ministeriets Cirkulære er herom anført følgende:

„En vis Renholdelse af Ejendommene og Udryddelsesomraadet i det hele har tidligere kunnet kræves gennemført med Hjemmel i den enkelte Kommunes Sundhedsvedtægt. Da det imidlertid i Forbindelse med en Sikring af Ejendommene er en afgørende Forudsætning for en tilbunds-gaaende Udryddelse, at Rotternes Adgang til Føde og Ynglesteder vanskeliggøres i endnu større Grad, end det hidtil har været Tilfældet, har man samtidig med foran omhandlede Sikringspligt paalagt *Grundejerne* Pligt til omhyggeligt at renholde deres Ejendomme for herved at indskrænke Rotternes Livsbetingelser paa Ejendommene mest muligt. Ved Renholdelsespligtens Omfang maa der — ligesom ved Rottesikringen — sondres mellem Byejeendomme og Ejendomme paa Landet, idet man for førstnævnte Ejendommers Vedkommende vil kunne stille større Krav, navnlig med Hensyn til Ejendommens Forsyning med Skarnkasser.

Som Renholdelsesforanstaltninger, der i Almindelighed bør kræves gennemført ved *Byejendomme*, og for hvis Overholdelse Ejerne er ansvarlige, kan eksempelvis nævnes følgende:

at der i Husene før hver Udryddelse foretages en almindelig Oprydning af Kældere, Lofter, Lyskasser og afsides beliggende Rum,

at det paases, at Gaarde, Trappegange, Kældere, Loftsrum og Lyskasser holdes rene,

at der i hver Ejendom findes et baade for det almindelige Husaffald og for de i Ejendommene værende Erhvervsvirksomheder saasom Restaurationer o. l. tilstrækkeligt Antal med tætsluttende Laag forsynede Skarnkasser af en for Rotter vanskelig tilgængelig Konstruktion¹⁾,

at det paalægges Husbeboerne at tømme Affald ud i Gaardenes Skarnkasser og ikke henkaste eller hensætte det paa Trapper eller andre uaflykkede Steder i Ejendommen, samt at drage Omsorg for, at Affaldet anbringes i Skarnkasser uden at spildes og spredes i Gaarden, og at Kasserne Laag holdes lukkede, samt

at Spildevand, der indeholder for Rotter spiselige Stoffer, hverken ledes direkte ud i offent-

¹⁾ Det vil formentlig være tilstrækkeligt efterhaanden ved *Nyanskaffelser* at søge de nu i Almindelighed i Brug værende Typer Skarnkasser erstattede med mere rottesikre Konstruktioner, hvorved det navnlig vil være af Betydning, at Kasserne tilspidses nedadtil og forsynes med tætsluttende, forholdsvis tunge Laag.

lige eller private Vandløb eller bruges til Overrisling, i hvilken Forbindelse man særlig skal henlede Opmærksomheden paa Spildevandsafløb fra Virksomheder som Slagterier, Destruktionsanstalter, Mejerier (Osterier), Pølsefabrikker, Konserves- og Hermetikfabrikker samt Kartoffelmelsfabrikker.

Fornævnte Foranstaltninger vil, *med de fornødne Lempelser*, ligeledes kunne gennemføres ved Ejendomme paa Landet, hvor de fornævnte Krav vedrørende Rensning af Spildevand kan have særlig Interesse.

For Kommunernes Vedkommende maa man særlig fremhæve Nødvendigheden af, at der foretages effektive Udryddelsesforanstaltninger paa Steder, der erfaringsmæssigt tjener som Ynglepladser, f. Eks. Kloaker, Lossepladser eller ubebyggede Pladser, paa hvilke der henlægges Fyld, Affald eller lignende. I offentlige Anlæg og Parker foretager Publikum ofte en overdreven Fodring af Fugle, hvilket vil kunne medføre, at den Del af Fodret, som ikke fortæres af Fuglene, tilfalder Rotter, saaledes at saadan Fodring let kommer til at modvirke sin Hensigt. Man maa derfor mene, at der ved passende Bestemmelser bør foretages en passende Regulering af Publikums Fodring af Fugle i offentlige Anlæg og Parker, f. Eks. ved Opstilling af Fugleborde eller Indretning af andre faste Fodringssteder, idet der samtidig drages Omsorg for, at der heller ikke paa saadanne Steder henligger større Mængder af Foderrester eller andet Affald.

Ogsaa paa de foran omhandlede Steder maa der sørges for en passende Rottesikring.“

Er der enkelte Grundejere, der ikke overholder de af Kommunen truffne Bestemmelser, skal der skrives ind overfor disse ifølge Lovens § 4.

Denne lyder saaledes:

„Saafremt vedkommende Grundejer ikke iværksætter de af Kommunalbestyrelsen i Henhold til § 3, Stk. 2 eller 3, paabudte Foranstaltninger paa behørig Maade inden 1 Maaned efter Modtagelsen af Paabudet, er Kommunalbestyrelsen berettiget til at lade disse foretage for Ejerens Regning. Beløbet hæfter paa Ejendommen med

Fortrinsret som for kommunale Ejendomsskatter og kan inddrives ved Udpantning. Undladelse af at efterkomme Kommunalbestyrelsens Paabud inden angivne Frist straffes med Bøde. Paa samme Maade straffes den, der hindrer de af Kommunalbestyrelsen dertil bemyndigede Personer eller Foreninger i at foretage de fornødne Foranstaltninger til Rotteudryddelse, herunder Kontrol med en foretagen Udryddelse.“

Man vil af ovennævnte forstaa, at det for Bygherre, Arkitekter og Ingeniører er nødvendigt at gøre sig bekendt med de af Kommunerne truffne Bestemmelser vedrørende Rottesikring, og man gør tillige klogt i allerede ved Projektteringen at tage Hensyn til Renholdelsesbestemmelserne og udføre Bygningen saaledes, at det bliver saa simpelt som muligt senere at overholde disse.

Til det Formaal vil det ofte være tilraadeligt ved Byejeendomme at gaa væsentlig længere end angivet i Cirkulæret.

Det kan tilføjes, at der fra Ministeriets Side lægges den største Vægt paa, at Rottesikring og Renholdelse gennemføres i størst mulig Udstrækning, og der vil af Ministeriets Konsulenter blive ført Tilsyn med Overholdelsen af de i Lovens givne Forskrifter.

Tillige kan det oplyses, at talrige Kommuner i Erkendelse af disse Foranstaltningers Betydning for Bekæmpelsen har truffet Bestemmelser, der er mere indgaaende end de i Cirkulæret givne Anvisninger.

Renholdelses- og Sikringsbestemmelserne betyder ofte, selv om de udføres samtidig med Bygningens Opførelse, en Merudgift, men den Udgift maa tages. Besparelser paa det Punkt bliver saavel for Ejeren som for Samfundet kostbare i det lange Løb.

Til Slut skal blot anføres, at den tidligere hjemlede Adgang for Grundejerne til for Indenrigsministeriet at indbringe Klager over dem af Kommunen meddelte Paabud er bortfaldet ved den nugældende Lov, og Grundejerne er saaledes under Strafansvar ubetinget forpligtede til at efterkomme de dem af Kommunalbestyrelsen i Henhold til Lovens givne Paabud.

T. C. Fuglsang-Frederiksen.